

Таким чином, чинне законодавство України досить детально регламентує питання наповнення виборчих фондів, а у деяких випадках і витрачання коштів з них. Встановлені обмеження сприяють підтриманню фінансової дисципліни під час виборів та є запорукою мінімізації загрози неправомірного втручання у виборчий процес його суб'єктів та впливу на результати волевиявлення громадян.

Література:

1. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#>.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції : Закон України 08.10.2015 р. № 731-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-19>
3. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14.11.2019 р. № 294-IX [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text>
4. Про політичні партії в Україні: Закон України 05.04.2001 р. № 2365-III. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>

ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Гарашук І. В.

*кандидат юридичних наук,
завідуюча науковим сектором*

*Науково-дослідного інституту державного будівництва
та місцевого самоврядування*

*Національної академії правових наук України
м. Харків, Україна*

Ефективність місцевого самоврядування обумовлюється наявністю у територіальній громаді комунальної власності як ресурсної основи здійснення його функцій, можливості самостійного вирішення питань місцевого значення. Адже територіальна громада без майна – це штучне утворення, не здатне забезпечити його жителів відповідними послугами.

Результати ґрунтовних наукових розробок засвідчили досить складний характер питань участі територіальній громаді у правовідносинах комунальної власності. При цьому великим, але недостатньо

вивченим блоком залишаються питання оптимальних напрямків підвищення ефективності використання комунальної власності в інтересах громадян, які спільно проживають на окремій території.

Оскільки місцева влада спрямована задовольняти суспільні, а не приватні інтереси дії місцевого самоврядування мають бути зосереджені на обслуговуванні інтересів населення територіальної громади, а значення комунальної власності полягає у служінні публічному інтересу [1, с. 102]. Останній є важливим компонентом у питаннях організації місцевого самоврядування і виступає рушійною силою муніципальної влади. На думку О. Батанова публічні інтереси – є свого роду усереднення особистих, групових інтересів, що полягають у забезпеченні загального блага певної спільноти – територіальної громади, та не можуть виражати інтереси окремих членів територіальної громади чи інтереси самого органу місцевого самоврядування [2, с. 56]. На підтримку цієї тези наводить ряд аргументів І. Бодрова: «інтереси територіальної громади мають колективний характер і не дорівнюють простій сукупності інтересів індивідуальних; отримують такий характер внаслідок спільного мешкання осіб – членів громади на території певного населеного пункту. Зароджуючись у кожній окремій особистості, вони первісно усвідомлюються як такі, що є спільними з іншими особами і можуть бути реалізованими лише за допомогою колективних дій, зумовлені соціально-економічними, територіальними, історичними та іншими особливостями існування та функціонування територіальних громад, спрямовуються на забезпечення належних умов життєдіяльності і розвитку цих соціальних спільнот [4, с. 68]. Муніципальні права особи – члена територіальної громади базуються на «тріаді інтересів», що виникають у сфері місцевого самоврядування: інтересі території; інтересі територіальної громади; інтересі конкретного жителя – члена такої громади. Виникнення інтересу території, на якій функціонує особистість, котра є невід’ємною частиною територіальної громади, прямо пов’язане з домінуючими на сучасному етапі процесами «самоствердження» територій, викликаними децентралізацією державного управління [2, с. 56].

Ефективність системи управління комунальною власністю значною мірою залежить від удосконалення її нормативно-правового забезпечення. На сьогодні існуюча система управління комунального сектора є неефективною через відсутність загально-спеціальної законодавчої бази на рівні держави. Норми Основного Закону не отримали послідовної конкретизації у галузевому законодавстві: досить суперечливо визначаються поняття, правова природа та склад комунальної власності, у тому числі, спільної власності територіальних громад, практично відсутніми стосовно них є регулювання здійснення територіальними громадами прав власника відповідних об’єктів, обсягу та

порядку реалізації повноважень органами місцевого самоврядування [5]. З часу ухвалення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» не відбулося відчутних зрушень в питаннях удосконалення управління комунальною власністю, а існуючі методи управління не сприяють формуванню ефективного комунального господарства. Неодноразово робилися спроби розробки й затвердження проектів Закону «Про комунальну власність» [6], впродовж декількох років розробляється Кодекс про місцеве самоврядування (Муниципальний кодекс). Проте жоден з них так і не став на сьогодні основою відповідного законодавчого процесу, що породжує необхідність вдаватися до аналогії закону, застосуванню правових норм, регулюючих найближче коло суспільних відносин, якими виступають закони про державну власність. З огляду на це, подальше наукове дослідження відносин з управління комунальною власністю в Україні слід проводити у напрямках розробки конкретних нормативно-правових актів, механізмів їх запровадження у практику, науково-методологічних рекомендацій з обміну досвідом між регіонами країни щодо створення раціональної та дієвої організаційно-виконавчої структури органів управління, послідовного впровадження новаторських ідей.

Правомочність власника комунального майна здійснюється безпосередньо територіальними громадами та органами місцевого самоврядування – публічними представниками, що опосередковують «волю» громад у правовідносинах комунальної власності і здійснюють управління ними. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» надає територіальним громадам право безпосередньо брати участь у процесі прийняття рішень та висловлювати свою позицію. Це стає можливим завдяки запровадженню таких механізмів, як загальні збори за місцем проживання, місцеві ініціативи, громадські слухання. Проте не визначено порядку реалізації цих прав, передбачаючи, що відповідні процедури будуть визначені в статутах територіальних громад або ж в окремих положеннях місцевих рад. Розглядаючи населення і представницькі органи місцевої влади як єдине ціле при визначенні суб'єкта комунальної власності дозволяє найкращим чином реалізувати функції власника щодо комунального майна. О. Бобровська вказує на унікальну ситуацію, яка є неприйнятною і суперечить самій природі права власності, а саме: наявність двох повноправних суб'єктів на одне й те саме майно. Є територіальні громади, і є ради; кожен із цих суб'єктів наділений, відповідно до Закону, відповідним колом прав і обов'язків (якщо не брати до уваги химерні посилання законодавця щодо «відповідальності рад перед громадами» і твердження про «первинність» територіальних громад), що підкреслює тезу про те, що з правової позиції територіальних громад як таких на сьогодні не існує

[3, с. 436]. Рішення, які нині приймають на загальних зборах громадян, не розглядаються як постанова громади, а лише враховуються органами місцевого самоврядування. Це перетворює волю громади з того чи іншого питання на прості побажання для органів місцевого самоврядування. Тим самим рішення, прийняті на загальних зборах громадян, стають суто формальними актами для посадових осіб, які замість відповідного реагування на наявні проблеми намагаються уникати їх розв'язання, користуючись недосконалістю чинного законодавства. Така ситуація потребує внесення відповідних змін до законодавчих актів. Чітке розмежування суб'єктів права комунальної власності та суб'єктів здійснення цього права дасть можливість більш детально досліджувати суперечності в чинному законодавстві стосовно цього питання. Підсумовуючи, зазначимо, що в сучасних умовах вітчизняного державотворення проблема управління комунальною власністю набула загальнодержавного масштабу, процес її формування залишається незавершеним. В якості дієвого механізму підвищення ефективності матеріальної основи місцевого самоврядування повинен стати процес демократизації відносин комунальної власності, що має знайти свій вияв у розширенні участі громадян в управлінні нею. Ситуація ускладнюється відсутністю дієвих механізмів контролю за діяльністю місцевих органів влади з боку територіальних громад. Це зумовлює нерациональне використання комунального майна, неефективну господарську діяльність місцевих рад, рейдерство і масове незаконне відчуження об'єктів комунальної власності. Вирішення ряду проблем теорії і практики місцевого самоврядування нерозривно пов'язане з дослідженням організаційних проявів життєдіяльності територіальних колективів, вивченням різних аспектів статусу цього виду соціальних спільнот. Тому подальше врегулювання статусу територіальних громад буде сприяти їх дієздатності і самодостатності, розвитку місцевої демократії.

Література:

1. Бабаєв В.М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти: монографія. Х. : Магістр, 2004. 204 с.
2. Батанов О.В. Муніципальне право України. Підручник; відп. ред. М. О. Баймуратов. Х. : Одісей, 2008. 528 с.
3. Бобровська О.Ю. Теоретико-методологічні засади запровадження корпоративних відносин в управління розвитком муніципальних утворень : дис. ... д-ра держ. упр. : спец. 25.00.04 «Міське самоврядування» Дніпропетр. : ДРІДУ НАДУ 2008. 436 с.

4. Бодрова І.І. Концептуальні підходи визначення поняття територіальної громади територіальної громади. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2004. № 7. С. 62–73

5. Бондаренко І.О. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук.12.00.02. конституційне право; муніципальне право. Одеса. 2013. 17 с.

6. Про комунальну власність в Україні : проект Закону України № 2617 від 06.06.2008 р. З. В. Шкутяк, В.О. Баранов, Є.І. Суслов, О.П. Попов. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=32710.

ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗАКОНОПРОЕКТУ № 2590 ЩОДО ПИТАНЬ МНОЖИННОГО ГРОМАДЯНСТВА

Зозуля О. І.

*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач наукового сектору порівняльного конституційного
та муніципального права*

*Науково-дослідного інституту державного будівництва
та місцевого самоврядування*

*Національної академії правових наук України
м. Харків, Україна*

Удосконалення конституційно-правового регулювання інституту громадянства є одним із актуальних завдань сьогодення, зумовленим насамперед посиленням в Україні міграційних процесів і загрозливою для національної безпеки політикою суміжних країн (Російська Федерація, Угорщина та ін.) щодо масового наданням їх громадянства громадянам України. В цьому контексті законопроект від 13.12.2019 р. № 2590 [1] слід оцінити загалом позитивно як такий, що направлений на правове унормування суперечливих (але реально існуючих) проблем набуття та наявності множинного громадянства у громадян України, зайняття такими громадянами посад публічної служби тощо.

1. Разом із тим, беручи до уваги істотні переваги та недоліки різної державної політики щодо подвійного громадянства, вирішення вищезначених питань потребує комплексного, системного підходу, який би відображав однозначне, послідовне ставлення держави до біпатризму своїх громадян, а також визначав усі його правові наслідки. Натомість законопроект від 13.12.2019 р. № 2590, не заперечуючи